

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
 Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:
LÁSZLÓ JOZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 276

TOLLHEGYEN.

— augusztus 17.

(A molnár és számar.) A labancsajtó rugdolódzásának fénykorában felujul a régi jó fabula. A molnár és fia jönnek a vásárról. A molnár felül a számarra, a fia mellette gyalogol.

— Ni, milyen hollószívű apa! kiáltják az emberek. Ő maga a számarra ül, a szegény fiát pedig gyalogolni hagyja.

— Igazok van az embereknek, véli az apa. Aztán leszál a számarról és a fiut ülteti számarhátra.

— Jaj, de lelketlen gyermek, morognak ismét a járókelők. Maga számaragol, az apját pedig kutyagolni engedi.

— Ez is igaz! véli az apa. Ezzel aztán felülnek a fülesre ketten. Így talán megnyugodnak az emberek.

Mivel tört még ki igazán a ribillió! Hiszen ez állatkinzás! Hogy lehet azt a szegény párát ennyire elcsigázni! Le kell ütni a szivtelen embereket!

Az apa most is engedett. Leszállottak a számarról mindketten és a hátukra veték . . . a csacsit.

Valjon belenyugodott ebbe a közvélemény? Nem hiszszük. Még amikor arról volt szó, hogy Kossuth, Justh és Polónyi valódi belső titkos tanácsosai rangra emeltetnek, azt kiáltozta a darabonsajtó, hogy „a nagy függetlenségi vezérek is le vannak kenyerezve, leteszik a v. b. t. t. esküt Bécsnek büszke várában!” Mikor kiderült, hogy nem kapják, de nem is kérik ebből a feketesárga kintüntetésből, az a jelszó, hogy „ima, nem beszélünk Bécsben semmire a képviselőház elnökét és a nemzeti kormányt, mert még az

Mikor a betegség . . .

Mikor a betegség ágyba döntött téged, Nem tudtuk, nem hittük a halálos véget. Tiszta, kék szemedből már menny sugárzott, . . . S mi álltunk és vártuk a te gyógyulástod,

A kezed hideg volt a elállt szivverésed. Hitvesed leőrülé halálverítéked. Már nem a földön volt komoly méltóságod, . . . S mi álltunk és vártuk a te gyógyulástod.

Ugy álltunk, a mint most egy sírhantnál [álltunk, És állunk, és várunk — Istenem, mit várunk. [runk.

Szógyény Natti.

A HONATYA.

Irta: Gáspár Imre.

Már bizonyos, hogy Aszholf urfi lesz a kerület képviselője.

elődeiknek kijárt címet sem tudják megszeretni! Igy arcátlankodik a darabontizamus, amely arcátlanság csak akkor ártana a kormányának, ha a nemzet nem ösmerne a mádiarra . . . tolláról. Máskülönbén tiszta szerencsések minden piszkos rágalom.

(Az elnök.) Őszinte örömnökre szolgál, hogy a Ház elnöke nem lesz valódi belső titkos tanácsos. Igy függetlenebb, ily magyarább, ily szabadabban állhat ellen a becsi törekvőseknek, amelyek egyike volt éppen a képviselőház megrendszabályozása. Sőt azt szeretenék, ha uzassá válnék, hogy a képviselőház elnöke, elnökségük ideje alatt rendkívüli rangot címet, kitűztetést nem vállalhatnak, sőt olyan tekintetes, nagyságos, vagy milyen címmel bíró urak maradnának az elnöki székben is, a minők voltak . . . azelőtt. Just Gyula — ugy látszik — megkezdte a reformot, adassék neki emiatt dicsőség!

Tisza Kálmánról.

— Két közlemény. —

— augusztus 17.

Dr. Bodnár Zsigmond, a nagy magyar bölcsész „Az eszme” című folyóiratában alkalmazza elméletét a gyönyörű tanulmányában Tisza Kálmánra és kormányának korszakára.

(I.) 1902 március 25-ikén temették el Tisza Kálmánt, aki tizenöt évig volt Magyarország hatalmas miniszterelnöke. Csöndes volt a temetés, meglátszott, hogy lejárt, bukott ember temetése volt. Utóbbi időben két olyan államférfi hunyt el, akiket mély rászvéttel és fájdalommal kísérték sírjukba. Az egyik

Emlékszem még rá! Ő végezte legrosszabbul az iskolai dolgozatait, ő viselte a városban legalkalmasabban a monoklit.

Az ilyen kevésséggel lehet eljutni a csillagokig.

Igy vélekedett az osztály jó öreg professzora is, aki aképen korholta a szegény fiukat, ha rosszul feleltek.

— Szegény ördög vagy, tanulj, máskülönbén a szemétdombon pusztulsz el. Ne végy példát Aszholftól, mert az számar ugyan, de okvetlen főispán lesz belőle.

Holnap már zsebvágja a mandátumot . . .

És Asztolf „meg is lett.” A választók — egy kis láрма, egy kis fejbeörés és egy kis teljesen fölösleges ceremóniázás után végre meghallgatták, hogy a kerület kormánypárti képviselője egyhangulag Fehér és piros zabhegyi Zabhegyi Asztolf ur lett.

Ma délben választották meg, holnap már megy . . . Budapestre.

Szilágyi Dezső, a másik Horánszky Nándor. Az egyiket sem azért, mintha valami hallatlan remekművek alkotói lettek volna, Szilágyi érdemes munkát végzett a jogügyek terén, de nem ezért gyászolták, hanem az azon fáradozása és harcaért, melyet az erkölcsi megtisztulás érdekében fejtett ki. Pedig az újabb összeférhetlenségi és a kuriai bíráskodásról szóló törvény elég gyöngye alkotás. Horánszky Nándor szintén előkelő munkása volt az erkölcsi megtisztulásnak és azt is jelezte egész magatartása, hogy a mai kornak megfelelő kereskedelmi miniszter tudna lenni, a mit hiába vártunk Hegedüs Sándortól, pedig nagy reményekkel voltunk eítelve iránta.

Tisza Kálmántól aránylag hidegen bucsuztak el a lapok, de nem ezekről akarunk röviden szólni, hanem dr. Gratz Gusztáv kuria iratáról, melylyel a híres államférfi érthető világos képét akarja elének állítani.

Szerinte meg volt benne mindaz, ami a kiváló politikai taktikust teszi, de hiányoztak belőle az öntudatos nagy koncepciók; képes volt parlamenti csatákat megnyerni, de nem volt, vagy csak kevéssé volt képes a győzelmeiket az ország javára, valóban nagy alaptevő alkotásokra kihasználni.

Az erkölcsi törvény ismeretével azt kell kérdeznünk, mely időszakban élt Tisza Kálmán? 1815 körül ébredett a realizmus. A szent-szövetség napjaiban az alkotó részek érdekeiért kezdtünk rajongani. A szabadság, az egyenlőség, a demokrácia, a haza füg-

Milyen édes este volt az az utolsó! Asztolf az irásztása előtt ül, és rendezget.

Itt egy rékás rózsaszín levél. Közte szallagok, hervadt virágok, gyűrött cottilion jelvények. Egyet mellére tűz; véletlenül egy . . . birkafej volt. Ah! — nevet fel Asztolfunk — ezt az a bohó Menalie tűzte fel! Dél óta nem birka vagyok, hanem . . . képviselő! (Belekerült az is vagy három ezer birkába. A papa dolga!)

Itt egy csomó, ketté-ketté hasgatott váltó. Ezek a keletnélküliek még a huszonnegyedik, huszonkettedik év édes emlékei; tavaly váltotta vissza a papa tízedrés áron. A hitelezők így is 250—500 százalékot nyertek rajtuk. Most már 100 százalékos pénzt is kapunk!

Hát az a szerény csomó mi legyen! Bizony érdekes egy csomag! Az Asztolf ur iskolai bizonyítványai!

A professzorok — urak! — nagyon rossz jószok, a gimnáziumiak és egyetemiek

getlensége és benne az egyén önállósága töltötte el keblünket. Oly törvényeket hoztunk, mely a főntebbiek biztosítására törekedett. Szabad ipar, szabad kereskedés, szabad sajtó és szabad vallás kellett mindnyájunknak, még a katolikus egyházban is hatalmas párt kérte, követelte a szabadelvűséget.

1870 körül változott a helyzet, át kezdett alakulni az ember érzése, gondolkodása és ezek folytán cselekvése. Jelentkezett az idealizmus. Egységes lón az olasz és a német nemzet. Mi magyarok is bizonyos önállóságra tettünk szert. A jelentkező idealizmussal megidült az emberiség a tekintély és hagyomány, a rend és fegyelem után. Szakított a szabadság utáni rajongással. Arany László „Déliabók hőse“, Balog Zoltán „Alpárija“. Beöthy Zsolt „Kálódi Bélája“, ifj. Ábrányi Kornél „Dicsőség bolondja“, egy sereg elbeszélés, regény és dráma itthon és külföldön guny és szánalom tárgyává teszik a szabadság rajongó hivat. Hazánkban a Deák-párt, melyhez Eötvös, Kemény Zsigmond és a negyvenes évek számos liberálisa tartozott, zülleni kezdett; Deák és Eötvös szabadelvűsége hiába küzdött az összetartásért, sikertelen volt minden harcuk, hiába követelte Deák, hogy állítsanak külön gimnáziumokat a nemzetiségeknek, hiába tervezte Eötvös mint nagy realista és így a tudomány rajongó hivat. a trifurcatiós gimnáziumokat: megbuktak, nem kellett, mert az ébredő idealizmus a nemzet és a haza egységeért rajongott, nem lelkesedett a tudományért és már Trefort minisztersége elején megkezdte a reáltudományok gyöngítését, a tanítás gyakorlatibb és nemzetibb irányát. A magyar nyelvre öt-hat órát kezdtek fordítani a középiskola alsóbb osztályai-ban s magyar nemzeti olvasmányokkal, különösen Arany egyszerű, népies Tol-dijával és más történetekkel töltötték el el a sok órát. Még nem volt any-

nyira erős az idealizmus, hogy a vallás és erkölcs foglalta volna le az emberek érzését és gondolkodását; de volt már annyi ereje, hogy háttérbe szorítsa a szabadság rajongóit és ünnepelje a nemzeti egység és nagyság letűnt hőseit. Annyi ereje sem volt, hogy a tekintély vallása, a katolikus egyház juthasson hatalomra; de volt annyi, hogy nem nevezett ki katolikus papot, protestans vallásra tért egyházi férfit állami tanintézetek tanárává. Sőt eleinte a zsidóktól is megkövetelte, hogy térjenek át a keresztény vallásra; csak mikor egész lélekkel buzgólkodtak a nemzeti egység és nagyság eszméiért, mikor megtanultak jól magyarul és a magyarság apostolai lettek, kezdték elengedni nekik az áttérést.

Ez néhány vonásban a hetvenes és nyolcvanas évek képe.

Ily időszakban le kellett tűnnie a Deák és Eötvös liberálizmusának, melynek ultraista, gyöngéd, jóságos individualis gondolkodása nem illett belé az idők árjába. Azért züllött szét a Deák-párt, melynek némely tagja már a negyvenes évek szabadelvű ellenzékének részese volt. Az ébredő idealizmus nem a realizmus légységét, hanem az erő szigorú, büszke, követelő férfit esodálja. A magyar országában legkülönb effajta képviselő volt: Tisza Kálmán. Ő volt Nietzsche szavával mondva az Übermensch. Hideg, zárkózott embernek kellett lennie, nem mint a század első felének államférfiai valának, akik beszélni, szónokolni szerettek. Akkor a realizmus, az alkotó részek szabadsága, a tudomány, a civilizáció iránti rajongás korába befelé haladtunk, akkor lehetett és kellett deklamálni. Az idealizmus hajnalán akarni és parancsolni kellett és ehhez kitűnően értett Tisza Kálmán.

Dr Gratz és mások is azzal vádolták Tiszát, hogy nem voltak nagy conceptiói. Hogy valakinek merész tervei, nagy és megvalósítható eszméi lehessenek, az

sok mindentől függ. Mindenekelőtt az idők árjától. 1875-től 1890-ig nagy utat tettünk meg a realizmusból az idealizmus felé. Mikor a tekintély és hagyomány utjára tér az ember, mikor az egyén megtekezése a célunk, igen nehéz nagy conceptiókkal állani elő. Azután az ily conceptiók utjában áll a nemzet nagysága. A kis magyar nemzetnek nem lehetett módjában nagy terveket szőni és végrehajtani. Akadályul szolgálhat a faj is. A nagy idealista fajok, melyek rég lejártak magukat, mint a chinaiak, indusok stb. képtelenek minden nagy conceptióra. De az idealizmus felé haladva még más fajoknak sem könnyű nagy terveket kovácsolni. Fokozatos lassu menetben kell előrehaladni minduntalan megnyirbálva egy egy jogot és ezt tette igen ügyesen Tisza Kálmán és miniszteriumai. 1875-től egy sereg törvényt hoztunk, melyek liberalis cim alatt a liberalizmus nem egy jelenségét nyirbálták meg.

Gratz Gusztáv mindezt nem látja. Azt állítja Tisza Kálmánról, hogy „reformjain meglátszik, hogy a dolgok gyökeréig nem tudott hatolni, sem hosszabb időkre, évtizedekre nem tudott építeni. Liberális tanokat szitt magába, de ezek darabosak maradtak és talán mindvégig nem volt egységes, organikus, minden izében általa is indokolható, megdöbenthetetlen alapon felépült politikai felfogása.“

(Folyt. köv.)

A politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, augusztus 17.

A milyen szerepet minálunk a szomorú emlékü haladó párt játszott, ugyanolyan szerepet játszott Horvátország politikai életében az ugynevezett Starosevic-párt, amelynek háta megett azonban, az örökösen Bécs felé gravitáló híres nagyhorvát tulzó Frank dr áll. És amint hogy nálunk a haladó-párt nem tud belenyugodni a végleges elmúlásba,

egyaránt. Nem folyt le egy tanév, hogy valami pápaszemes ur ne jósolta volna meg Asztolf urnak, hogy „nem lesz belőle semmi!“ Szegény professzorok! Mit tudnak ők bele, hogy Asztolf urnak, ennek a könyv- és iskola kerülő, vadászgató, udvarolató, hanem igazán „fesch“ urfinak már bölcsőjében jósolták meg házi istenei hogy követ lesz, vagy főispán. Egy fehér nemtő — midőn cimeres bölcsőjéhez lépett volna, fehér csomagot hagyott a kékszalagos takarón. Mi lehetett? *Képviselői mandátum!*

Szegény professzorok! Mintha most is hallanám! „Önből édes barátom nem lesz soha, de soha semmi!“

Nem lesz? Dehogy nem! E pillanatban zendül meg a Rákóczi s a háromezer birka árán szerzett választók fáklyászenével üdvözlök ifjú képviselőjüket.

A kiből — „aszongya“ — nem lesz soha semmi!

*

A fáklyák kialudtak, a szónoklat elhangzott, Asztolf válasza is, melyet — husz szóból állván — ötven krajeáron teljesen táviratoztak meg egy budapesti ujságnak. A zene utolsó akkordjait is tova hordta már a hűs esti szellő.

Asztolf álmodik.

Elmondjuk-e, hogy miről? Irjuk le mind az ifjú képviselő urak álmait, s körülbelül lesz azokban szó a következő dolgokról is:

Egy bájos angyal a karzaton, kiről később kiséül, hogy háromemeletes saját menyországot lakik a váci utcában, s halálosan ezrelmes Asztolfba.

Később — úgy két esztendő múlva, — nagyszerű „speechek“ és minisztereri tárcsa.

Taps.

Éljen kiáltások. . . .

Kézszorítások a miniszter és pártvezérek részéről. . . .

A lapokban ingyen kinyomatott szónoklatok. (Kezdetben fizetni szokás ilyen dicsőségért)

Arcképek az élclapokban és a komoly lapokban, s végül a . . . halhatlanság!

Asztolf se álmodik másról, mint a miről azok, akik „korjegyzők“ lesznek.

Ma nyílt meg az országgyűlés.

Láttátok őt, Asztolfot? Asztolfot, az aszfalt leendő lovagját, hőjét, szív rabló utonállóját?

Most indul a király elébe.

Láttátok kék bársony mentéjét? azokat

a hatalmas agrafokat? azt a hófehér hermelin prémét? a kócsagtollat, s briliáns forgóját? Hallottátok arany sarkantyujának pengését, pompás kardjának csörrenését?

Negylovas hintó röpti Buda várába. Bámuló nép sorfala nézi cifra udvari lakájok segítik le kocsijáról. A mise alatt, s a trónteremben őt nézi mindenki. „Fesch“ gyerek, annyi igaz.

Milyen szép élet a képviselő élete!

Az első nap a dicsőség napja volt Asztolfnak.

*

Végre megjött a farsang is.

Akkor sült ki, hogy Asztolf ur hivatva van vezérszerepeket játszani. Várjátok be Phillippit!

Mondják ugyan, hogy a professor ur jóslatait a bizottsági és az osztály-elnök urak már többször ismételték. Mondják, hogy a képviselőtől ma már európai színvonalu műveltséget, sőt szakismereteket is kívánnak, s az Asztolf ur szakmája — alább lesz róla szó, — még eddig „nem került szőnyegre“. (Országgyűlési műszó. Asztolf a hírlapi jelentésekből tanulta el.) Kívánnak tőle még irályt is, s hogy Asztolf ur például csak egy napig lehetett a pártkör jegyzője, mely-

azonképen jár Horvátországban kísértetni, a legyilkolt és pedig alkotmányosan legyilkolt Starcevic-párt nyugtalan szelleme.

(A király születésnapja.)

Holnapra, a király születésnapjára is tartogat egy keserű pirulát ez a fogatlanná vált hidra a horvát hazafiak számára. Fel-tétlen megbízható forrásból vesszük ugyanis a hirt, hogy Starcevicék a holnapi ünnepeket arra akarják fölhasználni, hogy a magyar nemzeti lobogó ellen nagy tüntetést rendezzenek Zágrábban.

A horvát tulzók ezzel akarják dokumentálni a külföld előtt, hogy Horvátországban korántsem olyan általános a magyar barátság, mint aminőnek az új korszak emberei hirdetik. A demonstrációra, — mint zágrábi tudósítónk jelenti, — Starcevicék titokban tettek nagyszabású előkészületeket, a tüntetés sikere azonban, ezzel koránt-sin-osen még biztosítva, mert a magyar barát hazafias horvát egyetemi ifjuság idejekorán értesült a csunya fucacsról és táviratilag azonnal Zágrába rendelte a távollévőket is, hogy a magyar lobogót, ha kell, testével is megvédelmezze minden inzultus elől.

Ugy tudjuk, hogy Starcevicék érte-sültek már az egyetemi ifjuság szándékai felől, s nem lehetetlen, hogy a tulerővel szemben letesznek a legénykedésről. Hogyha azonban még is megkísértenék a merénylet végrehajtását, akkor egészen bizonyos, hogy a tervezett ünneprontásból csunya felsülés lesz, mert a zágrábi egyetemi ifjak el van-nak száruva a végsőkre a horvát-magyar testvériség védelmében.

(Haladó párti vagyok.)

Egyébiránt nálunk is mozgolódnak a régi rendszer kreaturái, s mint a lapok tegnap óta jelzik, odáig mennek vakmerőségükben, hogy az alkotmánypárttal keresnek érintkezést. Ez a kísérlet természetesen kép-telenség éppen az alkotmány párttal szem-ben, amely tudvalevőleg az egyeilen az összes koalizált pártok között abban a sze-rencés helyzetben, hogy elveinek egész komplexumát fenntartás nélkül bele vitette a paktumba. Az alkotmány-párt programjában

nek — mint fiatal képviselőt — buzdításul választották meg; másnap, bizalmasan félre-hivatván az elnök által, „egészségi okok-ból“ . . . leköszönt. Ah, milyen pedánsak ezek az elnökök.

De hát mit nekik Hekuba?

Az öreg Szappanos int neki. (Mert ez az epizód még a kor-elnökség időszakából való.) „Össém, — mond az öreg ur, — peti-ció van ellened!“ „Ellenem?“ — veti oda Asztolfunk, — „hiszen engem egyhangulag választottak meg!“ „Nem is a választásod, de magad ellen!“ Kinek a rászéről bátyám? — Hát . . . a Kohn zsidó foglaltatja le a napidijaidat!

Igy volt biz az! De hát a papa olyan genre-ak, aki . . . fizet. Többet mint a közmondásos „köles“, vagy a „nagy ha-rang.“

És mikor megjön a „farsang“, akkor külső, hogy Asztolf — a mint már tudjuk — vezérképesség.

Ő vezérli legalább egy féltucat „elite-bál“ füzértáncait. Itt lehet csak kifejtteni a bonyolított viszonyok rendezéséhez való képességet! Milyen taktika, mennyi lélekje-lenlét!

Frakkjának technikája remek. . .

ugyanis nem volt egyetlen olyan pont sem, amely a paktum keretében elhelyezhető nem lett volna. Hanem a párt ki is tart szilárdan ennek az elvi alsnak minden bástyáján és féltékenyen őrködik annak érintetlen tiszta-sága fölött. A haladó-párti mozgolódás tehát, bármilyen tetszetős tudományos köntösben kínálkozzék is, kemény visszautasításban fog részesülni az alkotmány-párt részéről. Számottevő alkotmánypárti politikusok körében különben ugy vélekednek, hogy amíg a ha-ladó-párti tömörülés elvi alapon marad agita-tionalis törekvések nélkül, addig nincs ok ez a konstellációt bármily eszközzel is meg-akadályozni. És pedig azért nem, mert a kor-mány hivatása a jelen átmeneti időben főleg szociális jellegű lévén, minden ellenvélemény csak az eszmék tisztázását könnyíti meg s ezzel legalább részben hozzájárul az általános nagy célok megközelítéséhez. Hanem ez az-tán minden, amire a haladók számíthatnak! Tessék, ha tetszik ellenőrizni a közélet fér-fiait munkásságukban, tessék a legszigorubb kritikát gyakorolni alkotásaikkal szemben, de részt venni a munka dicsőségéből ott, ahol hűtlenül sáfarkodtak, az nem lehet. Erre ne számítsanak!

(Az alkotmánypárt nem alkuszik)

Igy vélekednek a haladó-párti tömörü-lésről az alkotmánypárt körében; s egy kiváló politikusa a pártnak határozott kije-lentést tett, amely a pártvezetőség állás-pontjának tekinthető s e kijelentés az, hogy párt mereven visszautasít minden olyan kö-zelédést, amely akár csak az egyesült mű-ködés megtűrésének látszatát keltheti.

Hanem azért a haladók csak tudomá-nyoskodjanak!

A debreceni vízvezeték.

Hivatalos vélemény.

— Saját tudósítónktól. —

— augusztus 17.

Pazár István kir. főmérnök terjedelmes jelentést terjesztett be a városi tanácsához a debreceni vízvezeték építéséről.

A több ivre terjedő szakvéleményt

Vezénykiáltásai rhetori szabatoságuk. S ha ez sem elég, vegyük tekintetbe finandális műveleteit, s kitűnik, hogy ő minden körülmények között képes új állam-köl-csönök létrehozására.

S ha — a főispán bacsit épen most tették le polcából, a papa épen most mond csődöt — három év múlva a mandatum lete-lik, vajon mi lesz belőled, te nagy vezérte-hetség a cotillionban?

S te, nyájas olvasónóm, azt kérdezed, hogy vajon mért kellett neked az Asztolf ur természetrajzát végig tanulmányoznod?

Ládd, édes érzékeny deidóm, ez a te érdekedben történt.

Asztolf házasodni készül. Asztolf pedig meglehetősen téged akar meghódítani, a maga fényes barkójával, cotillion vezény-szóival és képviselői mandátumával. Ha ez áll, akkor te — nyájas olvasónóm, — nem is lehetsz valami „rossz parthie.“

Mielőtt lépre kerülsz . . . siess át-lvasni ezt a tárcáját, s ismerd meg belőle Asztolfot, a modern, reményteljes ifjat és . . . honatyát!

Pazár István a június hó 20 án tartott bi-zottsági értekezleten terjesztette elő szóban. Miután a szakember kiváló tudásra valló ismertetését a tanács a törvényhatósági bi-zottság tagjaival is közli, a szakvélemény lé-nyegesebb részei a következők:

Minden vízműnek lefontosabb része a vízbeszerző telep. Debrecenben csak az aló talajvizek vehetők számitásba és pedig szigetelt rétegek alól nyert természetesen szűrt ugynevezett ártézi vizek. Erre Debrecen ha-tárában legalkalmasabb terület a balma-zuj-városi ut szélén fekvő földterület. Az elő-munkálatok azt igazolják, hogy e tekintet-ben a választás nagyon helyes volt.

Ami a költségeket illeti a kutakra 149 ezer 600 korona volt előirányozva öt évvel ezelőt. Azóta azonban ugy a vas, mint a réz ára 40—100 százalékkal emelkedett, a többi munkálatoknál ezzel szemben annyi költséget lehet megtakarítani, hogy a vízmű kiépítésére mégis 1 millió 300 ezer korona elég lesz. A víztoronyra nézve az a kérdés merül fel, hogy nem volna e helyesebb a víztoronyt a szivattyutelep mellé építeni, a helyett, hogy a város ellenkező oldalára jutna, továbbá, hogy a viz nem fog e a vízmedencében nyáron felmelegedni és meg-romlani.

Azokban, ha a víztoronyt szivattyutelep mellé emeljük, ugy a víznyomás sokat fog vesztetni. A viz sem a csővezetékbe, sem a víztoronyban nem hevülhet fel nagyon, leg-feljebb egy két fokkal. A csővezeték ugyanis mélyen fog a földben feküdni, a medencét pedig igen sok biztos szigetelő anyag védi a felmelegedés ellen.

A viz különben sem melegedhet fel, mert nem áll hosszabb ideig a medencében. Állása szempontjából emelkedik és sünyed. A szivattyutelep állandóan és egyenletesen másodpercenként 60 literet szállít. Ha az üzemet reggeltől számítjuk, ugy este csak egy bi-zonyos mennyiséget találunk a medencében. A délelőtti órákban utöntözésre és háztartási célokra a vízzel folyton emelkedik; és így a fogyasztás lényegesen túllépi a másodper-cenként 60 liter adó vízmennyiséget, amit a szivattyutelep ad. Az ezenfelüli vízmennyi-séget a víztorony szolgáltatja.

Ebből az következik, hogy a víztorony medencéjében a viz folyton kevesedik s e helyett, friss vizet kap nyomban. Estefelé már ut. udvar, kert locsolásra és fürdésre és más célokra ismét emelkedik a vízfogyasztás ami a medence részben való kiürülését, il-letve friss vízzel való megtöltését segíti elő.

Tűz esetén a tartalék gépesoport üzembe hozható és így a tartalék kutak kellő víz-mennyiség szerzése céljából bekapcsolhatók.

Ami azt a kérdést illeti, hogy lesz e elég viz a vízvezetékhez Pazár tudományos megbízható szakértői számadatokkal, bizo-nyítja, hogy e tekintetben mégcsak aggá-lyokra sem lehet ok.

A vízadó réteg, mint ez be van bizo-nyítva nem csupán bizonyos helyeken van, hanem az egész környék alatt elterül, ugy hogy bárhol eszközölnek is furást az mi-a-den helyen megtalálható. Meg volt ez a debreceni nagytemplom előtt is körülbelül 180 méternyi mélységben.

Nem vízekről van szó, hanem több száz kilométer vízzel telített kavics és ho-mokrétegről, a melynek vízmennyisége sem minőség sem mennyiség szempontjából esa-padék viszonyoktól nem függ és ugy meny-nyiség, mint minőség tekintetében biztos tudományos számitás szerint évszázadokig egyforma.

Folynak az adókiivetések.

Megadóztatott iparosok.

(Második nap.)

— Saját tudósítónktól. —

— augusztus 17.

A lapok közlései által figyelmessé tett polgárság ma már sokkal nagyobb figyelmet tanusított az adóvetések iránt, mint tegnap, az adókiivetések első napján. A mai napra

75 en voltak beidézve az adókiadó bizottság elé és 51 en, tehát sokkal nagyobb számban jelentek meg, látván az első nap eredményéből, hogy azoknak adóját, akik a kivetésnél szót emeltek, tetemesen leszállította, illetve kisebb összegben állapította meg a bizottság, mint akik meg nem jelentek.

A mai napon még az is megtörtént, hogy egyik adóköteleséket beidézett polgárnak teljesen elengedték az adóját, igen méltányosan belátva a bizottság, hogy az illetőnek oly csekély a jövedelme, minek után adót kívánni nem emberséges.

Kitűnik ebből, hogy a bizottság működését a legmesszebbmenő humanitás jellemzi. Ugy dr. Megyeri Kálmán, az elnök, mint a polgári megbízottak híven őrködnek az esetleges túlkapásokkal szemben és a pénzügyigazgatóság megbízottai is emberséges, méltányos eljárást tanúsítanak.

A polgárság tehát helyesen teszi, amennyiben azt jól felfogott érdeke úgy kívánja, hogyha megjelenik az adókiadó bizottság előtt és személyesen megteszi esetleges kifogásait.

A mai napon egyébként — a bizottság dícséretére legyen mondva — egyetlen felekezést sem adtak be a kivetés ellen.

A megjelentek adóját a bizottság a következőképpen állapította meg: Trnka Gottlieb gőzmalom tulajdonos 240 kor, Nagy Sándorné borjuvágó 54 kor. Salláry Sándor szobafestő 20 kor. Kati László cséplőgéptulajdonos 25 kor. Böszörményi Imre eszmadia 40 kor. Liptai Gáborné szapanfőző 80 kor. Guth Adolf gombkötő 90 kor. Fővényesi Istvánné kiűző 19 kor. 60 fillér. Végvári József eszmadia 21 kor. Tóth István eszmadia 21 kor. Suta István borjuvágó nem lett megadóztatva. Komlóssy Imre eszmadia 21 kor. Kormos Endre eszmadia 21 kor. Kiss Mária kiűző 12 kor. Földi Sándor cséplőgéptul. 30 kor. id. Kovács Istvánné borjuvágó 60 kor. 40 fill. Kovács Imréné borjuvágó 76 kor. Werek Bálint eszmadia 24 kor. Toldi József eszmadia 40 kor. Hegedűs István borjuvágó 41 kor. 60 fill. Végvári Ferenc eszmadia 21 kor. Timár József eszmadia 21 kor. Kiss János eszmadia 24 kor. Tóth József eszmadia 40 kor. Szőke Dániel eszmadia 12 kor. Tóth Ferenc eszmadia 21 kor. 16 fillér. Köblös Mihály eszmadia 21 kor. Hecht Kálmánné fényképész 20 kor. Mészáros József eszmadia 21 kor. Megyeri János eszmadia 21 kor. Kói János eszmadia 21 kor. Boldizsár János cséplőgépész 61 kor. Dobszay János eszmadia 21 kor. Koncz József ruhafestő 69 kor. Turi Istvánné borjuvágó 51 korona hatvan fillér. Dihea János szobafestő és mázó 50 kor. Püspök Sándor eszmadia 21 kor. Molnár József borjuvágó 37 kor. 60 fill. Kovács Istvánné borjuvágó 43 kor. 40 fill. Bőr Ferencné borjuvágó 17 kor. 40 fill. Bajdó Sándor borjuvágó 20 kor. 20 fill. Gujai István 41 kor. 30 fill. Nagy Istvánné borjuvágó 38 kor. Kovács Sándorné borjuvágó 45 kor. 60 fill. Tóth Imréné borjuvágó 35 kor. 20 fill. László Mihály borjuvágó 24 kor. 12 fill. Szilágyi Imréné borjuvágó 44 kor. Makay Ferencné borjuvágó 35 kor. 60 fill. Kádár József eszmadia 24 kor. Horváth Mihály eszmadia 21 kor. Kovács Ferencné borjuvágó 43 kor. Ezután a bizottság megállapította 24 polgárnak az adóját a javaslat szerint, akik az idézés dacára sem jelentek meg. Ezek a következők: Balog István eszmadia 11 kor. 78 fill. Kerekes Miklós eszmadia 21 kor. Lugosi János eszmadia 24 k. Gyönyörű Gábor eszmadia 24 k. Gyarmati Lajos eszmadia 24 k. Bakos Károly eszmadia 24 k. Szabó Sándor eszmadia 24 kor., Gyarmati József eszmadia 24 kor., Király Matyás eszmadia 24 kor., Váradi Lajos eszmadia 24 kor., Vattay Kálmán eszmadia 24 kor., Domján Lajos eszmadia 24 kor. Kiss Péter eszmadia 24 kor., Bócsi Sándor eszmadia 24 kor., Szász János eszmadia 24 kor., Nagy

József eszmadia 36 kor. Oziczó János cipész 36 korona. Böszörményi Kálmán eszmadia 55 kor. Nehéz János szobafestő 24 kor. Szilágyi Kálmán szobafestő 25 kor. Liesch Mihály festő 29 kor. Mathkó Mihályné juhvágó 15 kor. Ifj. Nyáry Mihályné torjuvágó 30 korona.

Holnap a mészárosok, hentesek, bormérők, vendéglősök és bérkocsi tulajdonosok adója kerül kivetés alá.

K. Tóth Mihály levele.

— augusztus 17.

Az ajándékok között, amelyeket a városi muzeum az elmúlt napokban kapott egyike a legérdekesebbeknek Könyves Tóth Mihály, Debrecen egykori nagy hírű lelkipásztorának az olmtüzi várfogságból írott eredeti levele. Tudvalevőleg Tóth Mihályt a szabadságharoban kifejtett lángoló buzgalmu munkásságáért halálra, majd életfogytiglani várfogságra ítélte a győztes önkény uralom. A várfogságból néhány évet ki is töltött. Olmtüzi szomorú börtönében látogatták meg a felejtetlen papot hívei közül többen. Ezek közt Bánki István nevével meg özvegy Kemencei Ferencné. Bánki István hentes és vendéglős volt. Tipikus alakja a régi jó magyar koreszmárosnak, akinek cegléd utcai vendéglőjét diákok, polgárok, országos nevű urak sűrűn látogatták. Kemencei Ferencné is a maga idejében városzerte ismert asszony volt. A legjobb hurkát ő tudta csinálni. Ezek hárman 1851 pünkösdjén zarándokoltak el Olmtüzi várába, hogy ott vegyék magokhoz az urvaesorai kenyeret és bort az ő kedves lelkipásztorának kezéből. Ez örvendates látogatás emlékére írta Tóth Mihály az alábbi levelet, amelyet most Diószegi Imre ur a városi muzeumnak ajándékozott egy vakondak bőrből csinált pénzes erszényel együtt. Ez is a K. Tóth Mihály munkája, — az olmtüzi várban emlékül csinálta volt Kemencei Ferencnének.

A levél így hangzik:

Olmtüzi várfogságban, június 8-án 1859. évi pünkösöd első napján. K. Tóth Mihály s., k.

Bánki István urnak és nejeének s egyzerszeminő özvegy Kemencei Ferencné asszonynak!

Édes szerelmeim az Urban, édes jó testvéreim a Magyar Nemzetben és a Jézus Krisztusban! Ti száz mérföldnyi távolságról jöttetek ide a városba s jöttetek azért, hogy engem, egykor ténétek és vésők együtt a debreceni reformált istenfő gyülekezetnek lelkipásztorát meglátogatótok, államfogsági börtönomban s bilintseim között.

Csak ezen szívjóságot nem lehet megköszöni, s ugyan hol lennék szót? azon keresztyéni fenséges szeretetért és kimondhatatlan gyöngédségért, mi ezert ti, egy kenyeret hozatok nékem azon tésztából, melynek előbbi kenyereit, a debreceni gyülekezet hívei 1851. június 1-én vették magukhoz, ami jövezetők szent asztalánál; s e kenyere hozatok azért, hogy egymás között legyen egységek. A kik a közös kenyérhez vendégek. Mert bizony aki másokat szeret, csak az eszi méltán e kenyeret; hozatok azért, hogy a Pünkösöd első napján ezen kenyér vétele mellett imádjam az Erős és Örök Istent, ezen kenyér vétele mellett nyerjek több bátorságot s kitartási türelmet; ezen kenyér vétele mellett ültse meg Isten én bennem az erős lelket. Bizony kisebb vagyok a ti jószágtoknál, nem nyitom meg azért az én szájamat és meg émulok. Isten az, ki az ő hű szolgálójának könyörgését felfogja s titeket az ő áldásainak jóvoltával körülveszen, hogy áldottak legyetek a ti hajlékokban, áldottak legyetek azon kívül; áldottak legyetek a ti hivatalos forgolódásokban.

És mindezek felett a keresztyéni igaz szeretet tanubizonságai felett földi ékességül elhoztátok az igaz magyar szellemet, mely az egy Anyának, a kedves édes Hazának börtönbe zároltatott fiait, szenvedő Testvéreiteket is magához ölelte s magyar sziveségében részeltette.

Emlékezetül feljegyzem neveiket azoknak, kikkel itt személyesen beszéltek; kikkel közösen vettünk részt a debreceni hozományokban: sonkában, perecben, kalácsban s kik mindnyájan magyar szív jó kíváncsáival s üdvözléseivel kísérnek a felejtetlen édes Hazának szent földére, a nagy magyar városban levő tűzhelyetekre:

Szathmáry Mihály, kőkeneszi, Dobay, Péchy, Tóth Ágoston, Csolta, Mesterházy s Berzsényi honvédezredesek, Laky János, Szabó Kálmán, Flóba József, Hajdu Lajos, Baogh Lajos lelkészek, Jakab Mihály, Szilágyi József, Ambrus János polgári rendbeliek.

Emlékezzetek jól a Magyar Hazának e hű és igaz fiairól!

Végezetre kérek titeket és a magyar Jeruzsálem híveit, hogy tekintsetek a mi Urunk Jézus Krisztusra és a Szent Léleknek szerelmére s velem együtt tusakodjatok a ti Istenetek előtt én érettem való imádkozásokban, hogy az irgalom Istene tápláljon és őrizzen engem is, mint táplálá és őrizé Dánielt az oroszlanok vermében; s az ő bölcsesége szerint megválasztott alkalmas időben szabadítson meg engem is, minden társaimmal, mint megszabadítá a három ifjakat a tűzes kemencéből, Jónást a cethal gyomrából, Pétert a fűgházból, megszabadulván pedig az én Jeruzsálembelieknek való szolgálatom legyen kedves a szemek előtt s Isten akaratából ti veletek egyben megújuljak.

Köszönsétek a gyülekezetet! A békeségnek Istene pedig legyen mindnyájan veletek. Amen.

A meghatóan szép levélhez csatolt a váróttan látogatás által elképzelhetetlenül kellemesen meglepett lelkipásztor egy vallásos buzdítást, „Esziaszi vigasztaló szózat Magyar Testvéreimhez“ címmel, meg egy éneket. Utóbbi így hangzik:

A magyar hívek alkotmányos éneke Ad notam LXVI.

Áld meg Ur Isten a népeket, melyek a Magyar Hazában

Találták meg nyugvó helyeiket a fejlődelmek árnyékában.

Tartsd meg a haza békességét
Nyelvét, határait, törvényét.
Oltalmazd meg ennek épségét,
Mint a te szemeid fényét.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— augusztus 17

A gyomorrontásból
Sokaknak kijutott,
Ebből reparálja Karlsbad
Polonyit, Kossuthot,

Tán elbirja gyomruk
A labanc-lapokat . . .
Ezek is majd elhallgatnak
Ha egy kis jó koncot kapnak
S megtöltik gyomrukot . . .

A megrakott piac.

— augusztus 17.

Isten igazában, olyan megrakott piacot, ellátva mindennel, mi szemnek, szájnak jól esik: mint a debreceni, ilyennek hetedhét országig nincs párja.

Most hogy már a szőlő is érik, nagy a versengés, a szőlő kezd lezoritni a többi gyümölcsféléket, dacára, hogy még mindég nem egészen érett.

Hiába, a szőlőnek nincs párja, ez pótolhatatlan, minden embernek a kedvence.

A többi gyümölcsfélék: alma, körte, szilva egész garnadával vannak, minden kofa előtt szédületes a mennyiség, úgy hogy igazán tűnök az ember: vajjon elkél-e mind ez a rengeteg mennyiség?

Hét még a dinnye?

Ez igazan fenekestől felforgat mindent oly tömegben szállítják piacunkra, hogy ez szinte elképzelhetetlen.

Van is ám keletje: boldog, boldogtalan kapkod utána, főleg a szegény nép; egy darab kenyér, egy dinnye, elég kosztra egy egész napra.

Igy éli át népünk a nyarat, takarékoskodva, és koplalva is, mert bizony, a dinnye nem valami tápláló, de azt mondják, hogy jól laktat, így hát nem ok nélkül visznek benne oly nagy pusztítást véghez.

A mi vidékünkön különben is oly nagy mértékben termelik, mint talán sehol, pedig nem lehetne mondani, hogy kitűnő fajok lesznek itt termelve, tudomásunk van róla, hogy a mi finom, zamatos dinnyét itt árulnak, az mind messze vidékről való.

Már mindegy, akár hogy is van, de a piac megvan rakva gyümölcscsel, mely jó is, olesó is s ez megmond mindent.

— **Jánosi Zoltán kilépése.** Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész és író ma kijelenti a „D. R. U.”-ban, hogy a sokat emlegetett Ligából kilépett, mivel „megtudta, hogy Kristóffy a Társ. Tud. Társulatnak választmányi tagja és a Liga vezetőivel összeköttetésben áll.” Ez helyesen van, ugyanazt és körülbelül ugyanolyan indoklással ajánlottuk volt, eleve korán Jánosi Zoltánnak. Példáját követelésre ajánljuk másoknak is.

— **Államsegélyek a községi iskoláknak.** A községi és felekezeti elemi iskolák segélyezése tekintetében a közoktatásügyi miniszter új rendet kíván meghonosítani. Eddig ugyanis az állam legfennebb csak 50 százalék erejéig járult az iskolai költségek és tanerők fizetéséhez. Most felhívást fog intézni a miniszter úgy a községekhez, mint a felekezetekhez, hogy amennyiben ezt anyagi erejük megengedi, a többit, ha ez meg is haladja az 50 százalékot, az állam kész maga nyújtani. Ennek az intézkedésnek kétségtelen célja az elhanyagolt népoktatás intenzívebbé és biztosabbá tétele, másfelől meg az állam lefolyásának és ellenőrzési jogának minden irány való erősítése. Bizonyos, hogy a miniszternek ez az intézkedése az üdvös és a már várva várt általános államosítás első jele.

— **Maró Gergely áthelyezése.** Maró Gergely megkapta a büntetését azért a naptárért, amelyet a haladópart szolgálatában szerkesztett és amely a Fejérvári-kormány rengeteg sok példányban országszerte terjesztett. Surányi Károlyt, kaposvári főgimnáziumi tanárt, aki Maró Gergely naptárát írta, a vallás- és közoktatásügyi miniszter hivatalból (tehát nem saját kérésére) a bártfai állami gimnáziumhoz helyezte át. Ebben csak egyet nem értünk. A bártfaiak majd megköszönik a megtiszteltetést.

— **Az adóhivatali tisztviselők mozgalmá.** Az adóhivatali tisztviselők a fizetésrendezési memorandum elkészítése végett e hó 20-án délután 9 órakor országos értekezletet tartanak a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének helyiségében, Eszterházy utca 4. sz. Ezen rendezvénynek Debrecenből is több képviselő az egész országos mozgalmat kezdeményezték.

— **Debreceni gazdák Nagyváradon.** A szeptember 14-ikén megnyíló nagyváradai mezőgazdasági kiállításra meghívta a rendezőség a szomszéd vármegyék gazdasági egy-

leteit is. A debreceni gazdasági egyesület most értesítette a rendezőséget, hogy tagjai közül szintén számosan készülnek átrándulni. Az előkészítés munkáját ez irányban Debrecenben Rickl Antal gazdasági egyesületi elnök és Rác Lajos titkár végzik.

— **A kis leány vádja.** A rendőrség késő este a nagyerdei uton találta Mucsi Katika nevű 7 éves kis leányt. Mikor bekísérték, elmondotta, hogy a Szapanos-utca 3. alól szökött meg, mert a nénije, aki tartja, mindig veri. Kijelentette, hogy inkább meghal, de oda nem megy vissza többé. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy mi igaz a kis leány beszédjéből.

— **Fölvétel a bábaiskolába.** A bábaiskolában szeptember 1—5 napjain vannak a fölvételek. Jelentkezhetnek 20—40 éves nők. Beírásnál 28 koronát kell fizetni, majd a tanfolyam bevégezése után 68 koronát. A belügyminiszter, illetőleg a közoktatásügyi miniszter 180 és 100 koronás ösztöndíjat tűzött ki azok részére, akik kötelezik magukat öt éven át ott lakni, ahol nincs bába. Pályázni az alispáni hivataloknál lehet a miniszterhez címzett kérvényben. A 100 koronás díjra a bábaiskola igazgatója utján kell folyamodni. Az előadásokat szeptember 6-án megkezdik s januárban fejezik be.

— **Az új iparosok.** E hó első felében az alábbi iparosok és kereskedők váltottak iparigazolványt: Tóth Lajos csizmadia Csonka u. 6. sz. Harsányi Sándor csizmadia Eötvös u. 60. sz. Labonc Dániel mázoló Darabos u. 49. sz. Bárány Henrik mulakatos Bethlen u. 52. Bacsonyi Ferenc cipész Csillag u. 65. Maró Gábor csizmadia Homok utca 34. sz. Nagy István mészáros Hatvan u. 54. sz. Szabó Andras cipész Meszana u. 12. sz. Weisz Albert terménykereskedő Hatvan u. 34. sz. Nánási Lajosné szatócs Haddási u. Glöckner Herman szatócs Miklós u. 55. sz. Vajtas Jánosné szatócs Beresényi u. 95. sz. Neumajer Jánosné kisvendéglős Vigkedvő M. u. 56. sz. Biri Róza derékfűzőkészítő Arany-János u. 18. sz. Földi Józsefné mosóda Csapó u. 23. sz. Székely Imre és trs nyomdász Sas u. 3. sz. Mérges János fényképész Méliuszter 3. sz. Bartha István és trs. kövező és burkoló Csapókeret.

— **A huskérés és a kormány.** Az általános husdrágaság, valamint a mészárosok által a vásárpénztár ellen indított mozgalom az illetékes kormánykörök figyelmét is magára vonta. A kereskedelmi és földmívelési miniszteriumok illetékes ügyosztályai a huskérést beható tanulmány tárgyává tették, melynek folyamán kitűnt, hogy a budapesti husdrágaság első sorban a vásárpénztárnak tulajdonítható, mert mint hitelintézet, nem felel meg hivatásának, mert a pénzt drágán adja, közlekedési szempontokból pedig káros a működése, mert a hazai marhakereskedelmet monopolizálja és Bécsbe irányítja. A kereskedelmi miniszteriumban jelenleg egy oda benyújtott memorandum alapján a husnagyvágók intézményét tanulmányozzák, mely szövetkezeti alapon létesítve, alkalmasnak látszik arra, hogy a husdrágaságot megszüntesse és a vásárpénztár káros működését szabályozza.

— **Öngyilkos pénzügyőr.** Ma reggel Budapest az álló-ut végén levő vámhivatalban a pénzügyőri legénységi szobájában Otta János 10 éves pénzügyőr szolgálati fegyverével szíven lötte magát és nyomban meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. Otta szerelmes volt egy leányba, aki visszautasította udvarlását. Ez a csalódás keserítette el. Levelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy nem érdemes anélkül élnie, mert akit szeretett, nem viszonozta érzelmeit.

— **Házasság-szedelő régiségkereskedő.** Budapestről írják: Vasárnap történt, hogy a rendőrség letartóztatta Steibach Richárd volt régiségkereskedőt, aki 6000 koronát csalt ki egy esztergomi úri asszonytól, házasságot ígérve neki. A szélhámosról most kiderült, hogy egy másik esztergomi özvegyasszonytól is kicsalt 3020 koronát.

— **A malommunkások sztrájkja.** A budapesti malommunkások bizalmi férfai ma reggel felkeresték dr. Boda Dezső főkapitányt, akiben a munkásság különösen megbizik s déli fél egy óráig tanácskoztak vele. A főkapitánytól a munkások a kereskedelmi miniszteriumba mentek s ott Sztéryni József államtitkár bevonásával folytatták a tanácskozást. Ugy halljuk, hogy a tárgyalás végével talán mégis csak véget ér a hosszú sztrájk is.

Késő este jelenti tudósítónk: A malommunkások ma elfogadták Sztéryni államtitkár által ajánlott békeprogramot. Megszüntették a sztrájkot és holnap már megkezdik a munkát.

— **Gyűjtés a Bocskay-szoborra.** A debreceni Bocskay-szoborra úgy Debrecen városa, mint a tiszántúli ref. egyházkerület tekintélyes összeget szavazott meg, de az még nem elég. A még hiányzó összeget nyilvános gyűjtés útján kell beszerezni. Kovács József polgármester ma utasította a polgári biztosokat, hogy gyűjtőívvel járják be a város vagyonosabb polgárait és szólítsák fel őket a szobor költségeihez való hozzájárulásra. A gyűjtést már a napokban megkezdik.

— **Lezuhant a nyárfáról.** Hajduböszörményből jelentik: Szegedi Sándor tanyásgazda 24 éves felesége magas nyárfáról száraz galyakat tördelt tüzelésre. Tördélés közben megcsuszott és a miategy három emelet magasságból lezuhant a fáról. Mire a tanyaházba vitték, meghalt.

— **Tifuszbajrány.** Hajduböszörményben a betegség közt fellépett a hastifusz. Három furott kut vizéből kisebb mennyiségű Budapestre küldenek vegyelmelés végett. A hatóság a járvány elfojtására erélyes intézkedéseket tett.

— **Romboló vihar.** A hetek óta tartó szárazságo után fegnap hirtelen bekövetkező esőzések és viharok igen nagy károkat okoztak úgy az interurban, mint a külsővárosrészekbeni telefonhuzalokon, ugyanarra, hogy a tvbeszélés egyes külsőbb pontokra megszakadt. Az elromlott huzalokat a mai nap folyamán kijavítják.

— **Hamis pénz.** A rendőrségen ma délben pa azt emelt Nánási Ferenc Haddási-utca 2. sz. a lakos, hogy Nagy Mihályné szatócsüzletében hamis 2 koronást kapott vissza a pénzből. A rendőrség a vizsgálatot megindította, hogy mikép került a szatócs-hoz az ólomból készült 2 koronás hamis pénz.

— **Szerencsétlen lovaglás.** Kassáról írják: Nagy Károly közszékes e hó 13-án Klein Béla tanító lóra ült és a Hernád folyóba nyargalt. Itt azonban lecsuszott a lóról és nyomtalanul eltűnt a vízben. Holttestét csak harmadnapra találták meg. A 19 éves tanítót nagy részvét mellett temették el.

— **Ta általott egy kézi táská bizonyos összegű pénzzel; igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrkapitányságnál.**

— **LETZTER JOZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképujítási műterem Piac-utca 44. dr. Ujfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kiakabban.

— **Az Arany Bika** kávéházban minden este előgányzene.

Akik hamis pénzben utaznak.**Vegyenek hamis egykoronást.**

(Saját tudósítónktól.)

— augusztus 17.

A debreceni rendőrség tegnap két utazót tartóztatott le. Ezek az urak olyan portékával háztak, aminőt még eddig boltban nem mértek. A letartóztatott két család hamis egykoronásokkal háztak, míg a rendőrség el nem fogta őket.

A rendőrségen jelentést tettek, hogy két idegen ember több itteni lakost felkéréselt és azoknak nagy titokban elmondták, hogy ők hamis egykoronásokat csinálnak és hogy tőlük féláron lehet pénzt vásárolni. A panaszttevő elmondta azt is a rendőrségen, hogy tőle 200 koronát kértek s azért a pénzért 400 korona hamis pénzt ígértek.

A feljelentés alapján a rendőrség elrendelte a nyomozást, amelyet Dobos József rendőrbiztos fogatosított. Az erélyes nyomozásnak hamarosan meg is lett az eredménye, amennyiben már ma délután a vasúti állomásnál elfogta Dobos Kazinck György nevű foglalkozás nélküli embert, aki éppen a Nagykároly felé induló vonatra akart felszállni.

Kazincky álnéven Takács György állítólag nagyeesedi lakos tagadta, hogy ő hamis pénzzel háztak, de a keresztkérdések alatt vallani kezdett.

Az ő elejtett szavaiból elindulva, csakhamar újabb nyomot talált a rendőrség és ugyancsak a délután folyamán a 36. számú rendőr segítségével letartóztatták a Petőfiteren Balogh Péter uzsoki lakost, Kazincky büntetését.

A két letartóztatott előbb tagadott mindent, de később mindkettőt sikerült vallomásra bírni. Ugyanis Dobos biztos megtudta, hogy a két letartóztatottnak a vasúti ruhátárban podgyásuk van. Ebben a podgyásban találtak cinket, ólmot, kőport és több olyan tárgyat, amelyek alkalmasak arra, hogy a hiszékeny emberekkel elhitessék, miszerint ők azokból hamis pénzt csinálnak.

Mikor ezeket Dobos a letartóztatottak elé tárta, azok mindent bevallottak. Elmondták, hogy ők csak jártak ugyan egyik-másik debreceni lakosná s kínáltak is nekik hamis egykoronást, de ezzel csak az volt a céljuk, hogy pénzt csaljanak ki, hamis pénzt ők azonban senkinek sem adtak.

A két család a rendőrség átkísérte az ügyészség fogházába és most folyik a nyomozás annak kiderítése végett, hogy kiket csapott be a két hamis pénzben utazó család.

SPORT.

Torna-verseny Debrecenben. Az ősszel, szeptember végén országos torna verseny lesz Debrecenben. A város erre az alkalomra 4000 korona költséggel a nagyerdői sport-téren öltözőket építtet nők és férfiak számára.

TAVIRAFOK.**József főherceg utja**

Budapest, augusztus 17. Bécsből írják: József főherceg nejevel tegnap este Budapestre ide érkezett.

Tűz egy pezsgőgyárban.

Sátoraljaújhely, aug. 16. Az itteni pezsgőgyár eddig ismeretlen okból kigyulladt és csaknem teljesen elpusztult. A kár meghaladja a hatvanezer koronát.

A milánói kiállítás pusztulása.

Milanó, aug. 17. A kiállítás területén tegnap és ma három pavillonban ismét jelentékeny károkat okozó tűz volt. Három gyanus alakot letartóztattak.

Budapesti gabonatózsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, augusztus 17.

Buzakinálat mérsékelt, vételkedv jó. Bányadt irányzat mellett 25.000 métermázsza került forgalomba néhány fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonafajták nyugodtabbak. Idő: változó.

Buza októberre	14.62—64.
Buza áprilisra	15.18—20.
Rozs októberre	12.80—82.
Rozs áprilisra	12.80—82.
Zab októberre	12.82—84.
Zab áprilisra	13.20—22.
Tengeri augusztusra	12.24—26.
Tengeri szeptemberre	12.44—46.
Tengeri 1907 májusra	10.58—60.
Répe augusztusra	32.50—70.

Törvénykezés.

§ Jekelfalussy pöre. Budapestről jelentik: Ma délelőtt folytatta a járásbíró a Kovács Jekelfalussy-féle 166 koronás per tárgyalását, amelyen ugy a honvédelminiszter, mint neje, Kovács György volt ispánja és a 6 tanu megjelentek. Hoffer bíró elrendelte a bizonyítást. Schwarz ügyvéd, aki Jekelfalussyt és nejét képviseli kérte az alperes miniszter kihallgatását, Csánády ügyvéd, Kovács György képviselője ellenezte ezt, de a bíró a kihallgatást elrendelte, mert semmi akadály nincs, hogy kihallgattassék. Jekelfalussy az általános kérdésekre előadta, hogy 58 éves, nős, kath. vallásu honvédelmi miniszter, az alperes férje. Elmondja, hogy Kovács minden utasítást tőle kapott. Észre vette, hogy a szaktudás és igyekezet Kovácsból hiányzik, sőt egyenes utasításait se teljesítette. A napszámok fizetéséről is rendetlenül számolt.

A bíróság a többi között kihallgatta dr Thék Endrét, aki július 22 én együtt utazott a miniszterrel. Thék azt vallotta, hogy Jekelfalussy a Kovácsot letartóztató csendőrnek csak azon utasítást adta, hogy a szabályok szerint járjon el. Ugyan ezt vallotta a csendőr is. A bíróság késő délután kihirdette az ítéletet ennek szerinte Kovács Györgyöt — indokolás szerint — jogtalan követelésével elutasította.

A járásbíró késő délután áttért Kovács Györgynek Jekelfalussyé ellen indított 700 koronás, sommás perének tárgyalására és hosszas tanácskozás után Kovácsot ezen keresetével is elutasította.

Szerkesztői-posta.

B. N. Nem közöljük.

Ifju-póéta. Vajdának kétségkívül nagy befolyása volt az Endrődy költeményeire.

Ime, Vajda gyönyörű cyclusában, Ginában, a költő e bánatosan szent emlékezésében gyönyörű a XXXVII. darab. A költő hiszi, hogy ő a kedvese, majdan két kisszenvedt szellem, találkosnak még e földön, bus emlékeik színhelyén. Endrődyt e költemény szintén megkapta a hatásából kötetének egyik leg-szebb darabja, a „Visszavárlak” (I. 138. l.) született. A keret, hang és alakok ugyanazok, s szellemei mindig is emlékeztetnek Vajdára, tőle kölcsönözték egyenruhájukat, s a keret diszkrétit is. Vajda megteremtí a szellem-óra titokzatát, Endrődy átveszi a szót s szintén oda írja egy költemény fölé. Ebben is „Ujdezve, sikogtatva nyargal a jászol hegyen-völgyön”, mint Vajdánál, — ebben is szellem-hangok irgalomért esedeznek, mint Vajdánál, a rengetegeket, elsüllyedt tündér-városok, fénylő tornyok bus harangokkal, mint Vajdánál, s az a bú jajdul melylyel

Leborulnék, összerogynám.
S végtelenül fáj, hogy élek.

Vajdánál is meg van e bánat e sorokban:

Az a nagy bú, a mely téged
Vádol örök nagy természet,
Mely kiégett szíved kérdi:
Mért születni, minek élni.

Vajda az első kötetben uralkodik. A második kötet lírai költeményeiben leginkább francia költők s Hugó Viktor behatása látszik. Az ő erőteljes apostrophjainak erős viszhangjai a következő költeményekben: „Contra silvas” (I. 190 l.), a különben oly szép, s gyöngéd „Gyermek” (II. 1.), melyben Endrődy a francia gyermek bosszus vágyát festi, „Az élet számára” (II. 15.), s több helyen a két kötet egyes verseiben. Musset, Beranger, sőt Petrarka s más költők közül első sorban Heine is volt rá behatással. Lásd az első kötetben „Délviziget”, „Xisistratus”, „Judia”, „Emlékszet a táncra”, „Révész legény”, a másodikban „Szabadban”, „Anna” s több.

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház futajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy utca és Ferencz József lovasági lakonya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földarabolatván: e házhelyek mérségtelt áron s igen kedvező részletfizetési feltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyház ügyvédnél Piac u. 44. sz. alatt.

Debrecen, 1905. április 20.

A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

Mentő-szekrények!

minden nagyságban.

Miniszteri előírás szerint.

Schön Sándor

keztyü, kötszer és orvosi műszertárában

DEBRECEN,

Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

1098|1906. v. k. szám.

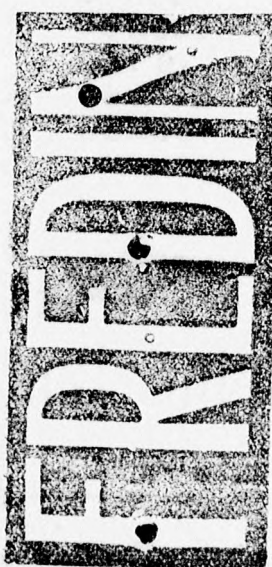
Arverési hirdetmény.

A debreceni kir. jbiróságnak V. 17032 — 1906 számú végzése folytán közhirre tétetik, miszerint Mészáros János részére Demjén Gábor Kösztüszegpusztai lakostól 279 kor. 30 fill. tőke, ennek az esedékesség napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 122 kor. 10 fill. perköltség erejéig 1906 évi június hó 20-n. bíróilag lefoglalt és 2090 korona — fillérre becsült lovak butorok és egyéb ingóságok 1906 évi augusztus hó 21 n délelőtt 9 órakor kezdetét veendő és a végrehajtást szenvedett nek debreceni kösztüszegi tanyáján megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debrecen, 1906. július hó 25-én.

Bódogh Zs.
birói kiküldött.

Csak
Selle és Kary

legjobb

tisztító-szerét

vásároljuk minden finom lábelire.

Sárga és Fekete.

Kiváltképen ajánlatos,
Bxcalf, Oskaria, Chevreaux és Lakk-lábbelikre.

Bécs, XIII.

Lähne féle tan- és nevelő intézet
SOPRON.

Elemi iskolával, 8 osztály u nyilvános főgimnáziummal, érettségi vizsgálati joggal és reáliskolával

Felvesz fiugyermekeket 6 éves koruktól fogva. Egyéni tanítás és nevelés. Lelkiismeretes és szigoru felügyeles. Növendékek rendre és önálló munkát-ságra szoktattanak.

Prospektussal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

A legjobb arczsépitő szer a

SERAIL-ARCZKENOCS,

mely az arczot tisztítja, fehérit és bárszony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.
Epe-szappan.

Kittinó toillet szappanok a kenőcs használatához

Serail-crème. nappali használatra.

Serail-puder. Kiváló finom arczpor három szíiben, fehér, rózsás és orém.

1 doboz ára 1 korona.

Szerail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész uraknál, valamint Josa és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATTÁS** gyógyszerertárában
Aradon Szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerertárban

Egy tégely ára
1 kor. 4 fillér.

Egy kis tégely
ára 70 fillér.

Budapesten

Az egyetlen

Független

Ellenzéki

nagy napilap:

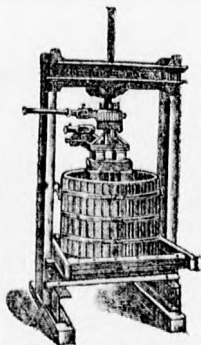
„AZ UJSÁG“

Előfizetési ára:

Egész évre: 28 k.
Félévre: 14 „
Negyedévre: 7 „
Egy hónapra: 2 k. 40 f.

Gyönyörű ALBUM-ajándék karácsonyra AZ UJSÁG minden előfizetőjének kivétel nélkül!

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala,
Budapest, VII., Kerepesi-ut 54.

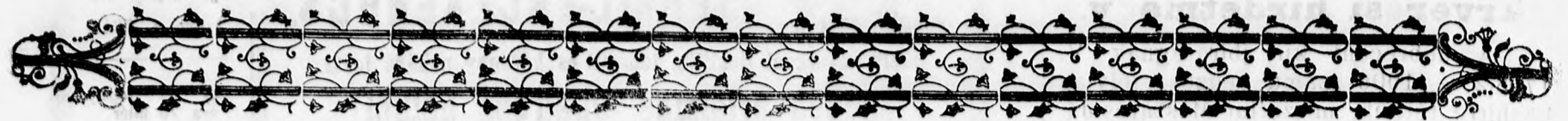

Ursus

a legtökéletesebb szabadalmazott borsajtó, felsőnyomással három á-tételel. Vasgerendaszerkezet, legmagasabb nyomó képesség, a törköly egy darabban leemelhető; a mint vasrészekkel nem érintkezik ezáltal a bor megfeketedése kizárva. — Könnyű kezelés kevés munkaerővel,

Honl gyártmány, szőlőszeti, borászati és pincészeti cikkekről, valamint, vadászfegyverekről és vadászati felszerelésekről képes árlap ingyen és bérmentve. — Lőpor árusítás. 416.x 2.

Tóth Gyula vas nagykereskedő Debrecen.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékoságot elősegíendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takarékgyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, hogy havonként legalább egyszer elhozzák azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás véget a betétkönyvbe bejegyezhessük,

Ha csak 20 fillért becsusztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid 5 év alatt is
Tájékoztatásul szolgáljon a következő táblázat:

	Tőke	Kamat	Összesen
20 fillér naponként 5 év alatt növekedik	365.—	37.98	402.08
40 " " " 5 " " "	730.—	75.96	805.96
60 " " " 5 " " "	1095.—	113.94	1208.94
80 " " " 5 " " "	1460.—	151.92	1611.92
1 kor. " " " 5 " " "	1825.—	189.90	2014.90
2 " " " 5 " " "	3650.—	379.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.

Nagyon segít és utól-
érhetlen féregpusztító
Üvegekben vásárol-
juk.

Debrecen
Annók Sándor
Böszörményi István
Csanak József
Csicsó Lajos
Csillag József
Deutscher Lajos
Félegyházy János
Friseth Károly
Ganovszky Lajos
Grünberger és Glück
Havas József
Kertész Miklós

Kertész Nándor
Klein Ignác
Kóhn Henrik
Komlóssy Lajos
Kontsek Géza
Kovács Mihály
Krausz J. Bernát
Lindenfeld J. Jenő
Lusztig és Bán
Mayer Jenő
Molnár Jenő
Neumann Nándor
Parti Ferenc

Kapható:

Rickl Antal József
Róth Antal
Várray József

Berettyóújfalú:
ifj. Weiszberger Ignác
Roithbart Nándor

Érmihályfalva:
Grósz Hermann és fia
Lévay Vince
Pollák Mór

Hajduböszörmény:
Gemeinbeck József

Tulogdy Ferenc

Hajdunánás:

Slachta József

Hajduszoboszló:

Körner Lola

Tiszafüred:

Kiss Géza Ernő
Schön Jakab
Weizsmann József

kereskedőknél.

